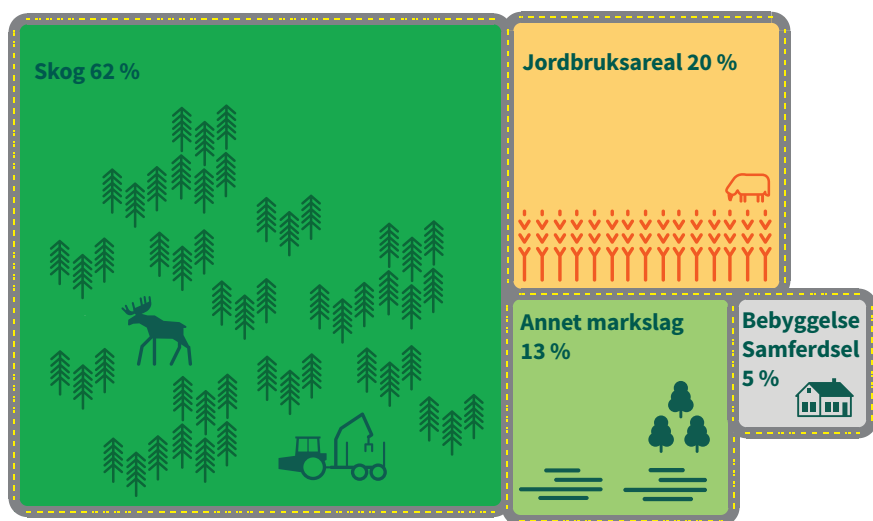

Arealbarometer for Østfold

Oppdaterte kart over areal egnet for matproduksjon

Juni 2017

NIBIO

 NORSK INSTITUTT FOR
 BIOØKONOMI

Arealressurskartet (AR5) gir detaljert informasjon om arealressursene i fylket. Det brukes til arealplanlegging, konsekvensutredninger, statistikker og kontroll av arealtilskudd i landbruket.

I Østfold er det om lag 761 800 dekar jordbruksareal. Det tilsvarer et areal på ca. 106 700 fotballbaner og utgjør 20 prosent av fylkets landareal.

Arealressurskartet gir informasjon om ressursgrunnlaget. Det viser hvilke arealer som kan brukes til landbruksproduksjon.

Søknadene om produksjonstilskudd gir informasjon om hvordan arealene faktisk brukes. De viser blant annet at 80 prosent av jordbruksarealet i drift i Østfold brukes til kornproduksjon.

Jordbruksareal
består av fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite.

Fulldyrka jord
Jordbruksareal som er dyrka til vanlig pløvedybde og kan benyttes til åkervekster eller eng, og som kan fornyes ved pløying.

Overflatedyrka jord
Jordbruksareal som for det meste er rydda og jevna i overflata slik at maskinell høsting er mulig.

Innmarksbeite
Innmarksareal som kan benyttes til beite, men som ikke kan høstes maskinelt. Arealet skal ha tydelig kulturpreg. Minst 50 prosent av arealet skal være dekt av kulturgras eller beite-tålende urter.

AREALRESSURSENE I ØSTFOLD FYLKE:

Arealtype	dekar	%
Jordbruksareal:		
Fulldyrka	730 246	18,8
Overflatedyrka	1 182	0,0
Innmarksbeite	30 370	0,8
Produktiv skog	2 412 412	62,0
Bebyggelse/samferdsel	190 626	4,9
Annet markslag	511 665	13,2
Ikke kartlagt	0	0,0
Sum	3 876 501	100

Kilde: Arealressurskart (AR5). NIBIO

SØKNADENE OM PRODUKSJONSTILSKUDD FOR ØSTFOLD FYLKE:

Veksttype	dekar	%
Innmarksbeite	19 443	2,7
Grovfôr	111 412	15,3
Korn	583 199	80,2
Potet	5 187	0,7
Grønnsaker	5 799	0,8
Frukt/bær	2 090	0,3
Sum	727 130	100

Kilde: Produksjonstilskudd 2016. Landbruksdirektoratet

I Norge er kun

3%

av arealet jordbruksareal.
Bare 1/3 av dette er egnet for produksjon av matkorn.
For OECD-landene er andelen nær 40 prosent

Stortinget har vedtatt at matproduksjonen i Norge skal økes med 20 prosent fram til 2030.

Verdens befolkning passerte 7 milliarder mennesker i 2011, og er i 2050 beregnet til å være 9 milliarder. FAO har beregnet at den globale matproduksjonen må økes med 70 prosent innen 2050 for å sikre verdens befolkning tilstrekkelig med mat.

En slik utvikling vil sette produksjonsarealene under press. Det gjelder både tilgjengelig areal, og kvaliteten på jordressursene.

JORDBRUKSAREAL I PROSENT AV LANDAREAL:

Norge	3 %
Sverige	7 %
Finland	8 %
Japan	12 %
USA	45 %
Tyskland	48 %
Danmark	62 %
Storbritannia	71 %

Kilde: Verdensbanken

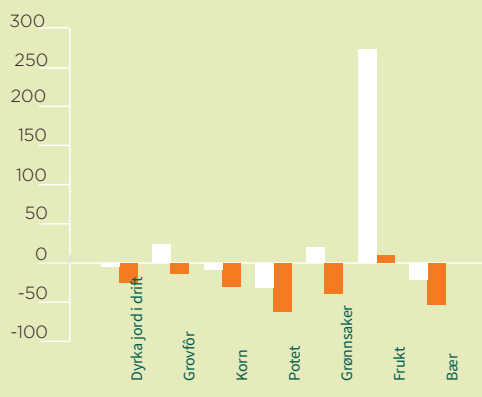
I Norge er kun 3 prosent av landarealet jordbruksareal. Det er lavere enn i andre land det er naturlig å sammenligne oss med.

Strukturendringer

Strukturendringer i landbruket har innvirkning på bo- og sysselsetting i mange kommuner.

Endringer i landbruket kan få stor effekt på industri, turisme og annen lokal næringsvirksomhet.

ENDRINGER I AREAL OG ANTALL FORETAK I ØSTFOLD I PERIODEN 2003 TIL 2016:

Veksttype	Antall Dekar	Antall Foretak
Dyrka jord i drift	-4 %	-25 %
Grovfôr/Innmarksbeite	23 %	-13 %
Korn	-8 %	-30 %
Potet	-31 %	-62 %
Grønnsaker	20 %	-39 %
Frukt	273 %	10 %
Bær	-21 %	-53 %

Kilde: Søknad om produksjonstilskudd. Landbruksdirektoratet.

Jordvern

I Norge har vi ca. 10 millioner dekar jordbruksareal som dekker 3 prosent av landarealet. Dette gir 2 dekar jordbruksareal per person.

Jordbruksarealene er under press. I perioden 2004 til 2015 ble 97 600 dekar jordbruksareal nedbygget. Årlig er bygd ned 8 130 dekar i denne perioden.

Det meste av nedbyggingen er tilnærmet irreversibel.

Det er jordbruksareal av best kvalitet som bygges ned. Nær en fjerdedel av nedbyggingen skjer innenfor tettsteder. Ytterligere en fjerdedel skjer mindre enn en kilometer fra tettsted. Jordbruksareal i og rundt tettsteder er med andre ord spesielt utsatt.

Mer informasjon i rapport 2017/14 ssb.no

Se nedbygd jordbruksareal i kilden.nibio.no

NEDBYGGING

Dette skjer ofte rundt store byer og tettsteder, der også mye av den beste landbruksjorda ligger.

GJENGROING

Dette er et problem på de mer marginale arealene, og skjer som følge av endret beitebruk.

OPPDYRKING

Arealer dyrkes opp. Mye av arealene som dyrkes opp eller ryddes blir til innmarksbeite.

Hvorfor er det viktig å ta vare på matjorda?

1

Matjord er en knapp og ikke-fornybar ressurs.

2

Klimautfordringene vil endre forutsetningene for matproduksjon over hele kloden.

3

Befolkningsveksten gir behov for større arealer til jordbruk.

4

Nok mat, trygg mat, kortreist og god mat blir en viktigere del av vår livskvalitet.

Ett dekar hvete kan gi 1000 brød hvert år!

Nedbygd jordbruksareal i Østfold

I perioden 2004 til 2015 er det totalt bygget ned 5 855 dekar jordbruksareal i Østfold.

95 prosent av arealene som er påvist bygget ned i Østfold var tidligere fulldyrka jord.

Boligbebyggelse og veg/bane sto for henholdsvis 21 og 16 prosent av det nedbygde arealet.

68 prosent av det nedbygde arealet befinner seg innen eller inntil 1 km fra et tettsted.

NEDBYGD JORDBRUKSAREAL, FORDELT PÅ FORMÅL:

Formål	Dekar	%
Boligbebyggelse	1 258	21
Fritidsbebyggelse	40	1
Bebygde område for landbruk	1 192	20
Offentlig og privat tjenesteyting	769	13
Veg og bane	956	16
Sports- og idrettsområder	1 004	17
Annen bebyggelse og anlegg	635	11
Totalt nedbygget i alt	5 855	100

Kilde: Rapport 2017/14 Nedbygging av jordbruksareal ssb.no

Les mer:

→ **Arealressurskart:**
nibio.no

→ **Jordsmonn:**
nibio.no

→ **Dyrkbar jord:**
nibio.no

Norsk institutt for bioøkonomi
Pb 115, NO-1431 Ås
T: +47 64 94 80 00
nibio.no